ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה למאבק באנטישמיות
World Zionist Organization
The Department for Combating Antisemitism

מסמך מדיניות מטעם המחלקה למאבק באנטישמיות, ההסתדרות הציונית העולמית

אנטישמיות מוניציפלית:
השימוש בשלטון מוניציפאלי במדינות המערב לקידום אנטישמיות ופגיעה בישראל

כיצד מנצלים ארגוני קצה את סמכויות הערים במערב להחרמת ישראל ולהדרת יהודים, וכיצד עוצרים אותם

בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה חדשה בשדה האנטישמיות והמאבקים נגד מדינת ישראל, בצורה שהופכת סדורה ושיטתית: בכדי להפעיל כוח שלטוני נגד ישראל ונגד יהודים, שונאי ישראל כבר אינם ממתינים לשינוי מדיניות חוץ לאומית. הם פונים לזירה המוניציפלית. במועצות ערים, תחת כסות של "החלטות מקומיות", מגויסות סמכויות רכש, השקעות, אכיפה והקצאת משאבים לקידום חרם, הדרה והכפשה. השנאה אינה נשארת בגדר דעה: היא מקבלת תקציב ציבורי, מנגנון ביצוע וחותמת רשמית. זהו הדפוס שהמסמך מבקש להציב במוקד תשומת הלב הממשלתית והציבורית: מינוף המנדט המקומי לפעילות מדינית.

מהלכים בינלאומיים של רשויות מקומיות אינם תופעה פסולה כשלעצמה. הפרקטיקה של "דיפלומטיה עירונית" (City Diplomacy) מוכרת ומקובלת ברחבי העולם, ומטרתה הלגיטימית היא לשפר את מעמד העיר, למשוך השקעות, לקדם שיתופי פעולה מקצועיים ולשרת את רווחת התושבים. הבעיה המושגית והמעשית מתחילה כאשר כיוון השירות מתהפך: במקום שפעילות החוץ תשרת את צורכי העיר, הסמכות העירונית והמשאבים המקומיים מנוצלים לרעה לקידום אידיאולוגיה חיצונית, עוינת ואנטי-ממלכתית במהותה. זהו הדפוס שהמסמך מבקש להציב במוקד תשומת הלב הממשלתית והציבורית: החצנת המנדט המקומי.

העמדה המדינית המקומית לא צומחת בחלל ריק. היא ניזונה באופן מובהק מלחץ של קבוצות קצה וקהילות קיצוניות, ברובן מוסלמיות רדיקליות, הפועלות בתוך הערים הללו ומשתמשות בכוחן האלקטורלי והפוליטי כדי לכפות מדיניות מפלה. התוצאה הישירה והמיידית היא יצירת סביבה עוינת שמביאה בתורה לערעור תחושת הביטחון האישי ורדיפת יהודים וישראלים במרחב הציבורי המקומי.

הדגש איננו על הבטחותיו של נבחר ציבור כזה או אחר בנאום בחירות, אלא על מהו הנזק הממשי שהוא מחולל כאשר הוא רותם את מנגנוני השלטון להדרת יהודים ולפגיעה במדינת ישראל.

antisemetism@wzo.org.il

מדוע דווקא הזירה המקומית?

הזירה המקומית הפכה לכר פורה עבור ארגונים אנטישמיים ותנועות חרם, משום שהיא מאפשרת להשיג הישגים מוסדיים מבלי לעבור את המשוכה של מדיניות חוץ לאומית שקולה. קמפיין תשתית עירוני אינו זקוק להסכמת הממשלה המרכזית כדי לבטל חוזה, להדיר ספק ישראלי או להתנות תמיכה במוסד יהודי בהתנערות מזהותו.

פגיעותה של הזירה המוניציפלית נובעת גם מאופיו המבני של השלטון המקומי. כפי שמוכר היטב מתחומים אחרים של המנהל הציבורי - ובראשם תחום השחיתות הציבורית וטוהר המידות - השלטון המקומי מתאפיין לעיתים קרובות ברמת שקיפות נמוכה יותר, בסיקור תקשורתי מועט ובמנגנוני פיקוח וביקורת חלשים בהרבה מאלו החלים על השלטון המרכזי. חולשה מבנית זו הופכת את הרשויות המקומיות ליעד נוח לחדירה של קבוצות לחץ קיצוניות, המנצלות את היעדר הבלמים כדי להעביר במחטף החלטות המנוגדות לעקרונות המנהל התקין.

יתרון נוסף של זירה זו עבור המהלכים האנטי-ישראליים והאנטישמיים הוא ביכולת השכפול הקלה והזמינה שלהם. החלטה מפלה ברשות מקומית אחת,הופכת מיד לתקדים פוליטי, למודל לחיקוי ולתשתית פעולה עבור רשויות נוספות. ההשפעה המצטברת של עשרות החלטות עירוניות מייצרת מצור כלכלי, תרבותי וסמלי, שמטרתו המרכזית היא לגיטימציה להדרת יהודים וישראלים בכל דרג.

חוזים, מענקים, נכסים עירוניים והיתרי פעילות אינם סמלים מופשטים. הם העורק המרכזי של החיים האזרחיים. עבור מוסד יהודי שהודר או חברה שנפסלה, מדובר בפגיעה קשה וישירה. ניטור הממוקד רק בנאומים או ברשתות החברתיות מחטיא את הזירה הקריטית ביותר: **השלב שבו האנטישמיות נכנסת לשגרת המינהל והופכת לנוהל עבודה מחייב ורשמי.**

שאלה דומיננטית ומוכרת היטב בפולמוסים בנושא האנטישמיות נוגעת בשאלת הקשר והזהות שבין אנטישמיות ואנטי-ישראליות ומה שביניהן. בעינינו ולעניינו, אנו רואים בזיקה זו קשר איתן, שגם אם כשלעצמה יכולה להיות נידונה ולהיבחן ברמות תיאורטיות כאלה או אחרות, השפעת הפעולות וההצהרות האנטי-ישראליות מביאות בתורן בהחלט לערעור ביטחונם האישי של היהודים תושבי הערים והמדינות, בהן מקודמים מהלכים אנטי-ישראליים אלה.

מנגנוני הפעולה בשטח: מקרי בוחן

שלל יוזמות אלה אינן מקריות; הן חלק מאסטרטגיה סדורה להחדרת חרם ואפליה למנגנון השלטוני המקומי.

1 האמטראמק: החרם נכנס למנגנון הציבורי

האמטראמק (Hamtramck) שבמישיגן מהווה מקרה בוחן מובהק להשתלטות אלקטורלית ואידיאולוגית של קהילה מוסלמית דומיננטית על מנגנוני השלטון המקומי. העיר, שהפכה לעיר הראשונה בארה"ב בעלת רוב מוסלמי במועצה וראש עירייה מוסלמי, הפכה בשנים האחרונות למוקד תוסס ומוצהר של פעילות אנטי-ישראלית, הכוללת אירועים ציבוריים נרחבים והפגנות כוח לתמיכה בתנועות פרו-פלסטיניות.

בראש העירייה עמד באותה עת עאמר גאלב (Amer Ghalib), ראש עיר מוסלמי שהוביל קו אנטי-ישראלי לוחמני ואף נחשף בפומבי בהתבטאויותיו האנטישמיות, כולל לייקים ושיתופים לתכנים המכחישים את זכות קיומה של המדינה היהודית ומביעים תמיכה בגורמים קיצוניים.

ב־28 במאי 2024 תורגמה אווירה זו לכוח שלטוני, כאשר מועצת העיר אימצה את החלטה מס' 51-2024 המצהירה על תמיכה רשמית בתנועת ה-BDS. ההחלטה הנחתה להפעיל את "מיטב המאמצים" להימנע מרכש ומהשקעות בחברות ישראליות או באלו המקיימות זיקה לישראל, ואף קראה לתושבים להשתתף בחרם.

זהו דפוס חמור שבו תנועת חרם קיצונית, הנשענת על בסיס דמוגרפי ופוליטי מובהק, מצליחה להכתיב את מדיניות הרכש והתקציב של עירייה אמריקאית ולרתום כספי ציבור להדרת יהודים וישראלים.

2 ניו יורק: ניסיון לרתום סמכויות אכיפה

בניו יורק הדגים ראש העיר הנבחר, זוהראן ממדאני (Zohran Mamdani) – פוליטיקאי מוסלמי-סוציאליסטי מהאגף הקיצוני ביותר של המפלגה הדמוקרטית – כיצד רכיבה על פוליטיקת זהויות וגיוס הקהילות המוסלמיות הקיצוניות בעיר מתורגמים לניסיונות פגיעה במדינת ישראל. ממדאני, אשר בנה את דרכו הפוליטית על בסיס קו אנטי-ישראלי חריף והשתתפות פעילה באירועים ציבוריים המוקיעים את מדינת ישראל, ניסה להפוך את ניו יורק לחזית משפטית נגד ישראל.

במהלך כהונתו ניסה ממדאני לרתום את מנגנוני המשפט והאכיפה העירוניים נגד מנהיגים וישראלים, תוך בחינת אפשרויות למעצר מנהיגים ישראליים על בסיס צווי בית הדין הבין-לאומי. היוזמה נבלמה רק לאחר שהייעוץ המשפטי העירוני הבהיר כי לעיר אין כל סמכות עצמאית לבצע צעדים מעין אלה.

מהלכים אלה מבוצעים בעיר שבה האנטישמיות משתוללת והפגיעה הפיזית ביהודים מרקיעה שחקים: לפי נתוני משטרת ניו יורק (NYPD) מאוקטובר 2026, פשעי השנאה נגד יהודים היוו למעלה מ־52% מכלל פשעי השנאה המאומתים בעיר (245 מקרים מתוך 463) לנתוני משטרת ניו יורק לשנת 2026.

כאשר הנהגת עירייה המונעת מאג'נדה מוסלמית-רדיקלית ממוקדת ברדיפת ישראל במקום בהגנה על תושביה היהודים, היא מעניקה רוח גבית לאלימות, לגיטימציה לשנאה, ומפקירה את ביטחון הקהילה היהודית.

3 ברצלונה: סנקציות מנהליות תחת כסות ערכית

בשנים האחרונות התבססה ברצלונה כאחת הזירות העירוניות הבולטות באירופה לפעילות פוליטית ומוסדית נגד ישראל. בעיר מתקיימים שיתופי פעולה בין מפלגות שמאל, ארגוני חברה אזרחית ותנועות פרו־פלסטיניות, שבאו לידי ביטוי הן במחאות ציבוריות נרחבות והן בקידום צעדים מוסדיים להחרמת ישראל ולצמצום קשרים עמה. במקביל, אירועים כגון פרסום מפה שסימנה עסקים ומוסדות יהודיים וישראליים בקטלוניה מעידים על הסיכון שבהפיכת ההתנגדות לישראל לסימון ממוקד של הקהילה היהודית ושל עסקים בעלי זיקה ישראלית. מכלול התופעות מצדיק בחינה של הקשרים בין הפעילות הפוליטית, הארגונית והקהילתית בזירה המקומית, תוך הבחנה בין מחאה פוליטית לגיטימית לבין דפוסי פעילות המקדמים אפליה, הסתה או פגיעה ביהודים ובישראלים.

אווירה טעונה זו הביאה בין היתר לכך שבנובמבר 2023 - כחודש אחרי טבח השבעה באוקטובר - הובילה מועצת העיר ברצלונה החלטה על ניתוק יחסים מוסדיים עם ישראל והחדרת סעיפי החרגה מפלים בחוזים עירוניים. בעקבות מאבק משפטי נחוש של ארגון פרו-ישראלי ספרדי הדואג לזכויות הישראלים בספרד (ACOM) ביטל בית המשפט הגבוה לצדק של קטלוניה באוקטובר 2026 את הצעדים הללו, וקבע כי מדובר בהפליה פסולה ובחריגה חמורה מסמכות.

המבחן המשפטי כמראה למהות התופעה:

העובדה שבשניים ממקרי המבחן המרכזיים, ברצלונה וניו יורק, נבלמו הצעדים בסופו של דבר על ידי ערכאות שיפוטיות וגורמי ייעוץ משפטי, אינה ראיה לכך שהבעיה נפתרה, אלא הוכחה חותכת למהותה הבלתי חוקית של התופעה. ביטול היוזמות הללו על ידי המערכות המקומיות עצמן מעיד כי גם אליבא דשיטות המשפט המערביות, מדובר במנגנונים מפלים, בחריגה חמורה מסמכות ובשימוש פסול בכוח ציבורי נגד העם היהודי.

המחיר הישיר: פגיעה בביטחון ובזהות היהודית

הקשר בין החלטות מוסדיות של רשויות לבין הפגיעה ביהודים בשטח הוא ישיר ומיידי. האווירה העוינת המובלת מראש הפירמידה המוניציפלית מחלחלת לרחובות, למוסדות הציבור ולמרחב האזרחי.
נתוני סקר AJC והלל אינטרנשיונל (פברואר 2026) משרטטים תמונה קשה של מציאות זו:

42% **מהסטודנטים היהודים דיווחו כי חוו אנטישמיות באופן ישיר.**

34% **נאלצו להסתיר את זהותם היהודית ונמנעו מללבוש סממנים מזהים.**

38% **נמנעו מהבעת עמדות או מחיבור לישראל מחשש להתנכלות.**

55% **מאלו שחוו אנטישמיות דיווחו על תחושת חוסר ביטחון פיזי ואי-נוחות במרחב הציבורי.**

ע"פ מגמה זו, לכאורה, מסר הנסתר המועבר כיום ליהודים ברשויות רבות הוא חמור ביותר : כדי להיות חלק מהקהילה, להשתתף בחיים האזרחיים או לקבל שירות עירוני - עליך להתנער מזהותך, מדתך ומזיקתך למדינת ישראל. זוהי אנטישמיות מוסדית לכל דבר ועניין.

מתקפה ישירה תחת כסות פוליטית: המבחן הריאלי

ניסיונות ההסוואה של מהלכים אלה כ"ביקורת לגיטימית על מדיניות ישראל" או כפרקטיקה תמימה של דיפלומטיה עירונית אינם מחזיקים מים. המבחן בשטח פשוט וחד: כאשר הפעולה השלטונית מתורגמת לאפליה, להחרמה, להצבת תנאים מפלים ולפגיעה ביהודים ובזכויותיהם - מדובר, בראייתנו,באנטישמיות ובחריגה חמורה מסמכות.
בכדי ליצור המשגה וזיהוי של פרקטיקות פסולות אלה, נבקש להציע חמישה מאפיינים וסממנים לזיהוי פעילות פסולה ואנטישמית, החוצה קו אדום ודורשת תשומת לב וטיפול:

תבנית אבחון וסימון:

5 קווים אדומים לפעילות עירונית אנטישמית

הסטת כספי מיסים (חריגה מסמכות):
ניצול תקציבים עירוניים ומשאבי ציבור לקידום אג'נדה זרה שאינה משרתת את רווחת תושבי העיר.

שימוש בכוח כפייה:
שימוש במנגנוני העירייה והמרת השקפה פוליטית לכדי נהלים רשמיים דוגמת תנאי התקשרות, שלילת תקציבים, איסורי רכש או סנקציות.

הדרה על בסיס זהות (קריטריון קולקטיבי):
סימון והחרמת ספקים,אמנים, עסקים או מוסדות יהודיים בעלי זיקה לישראל.

פגיעה אקטיבית בביטחון האישי:
יצירת אקלים עירוני עוין שמונע מיהודים להפגין את זהותם במרחב הציבורי מחשש להתנכלות.

העדר שקיפות ובקרה:
אימוץ החלטות חרם במחטף ללא ביקורת משפטית תחת לחץ של קבוצות רדיקליות, ללא בקרה או סמכות משפטית.

המעבר מהגנה להתקפה: קריאה לפעולת השלטון המקומי במדינות המערב הפכה לחזית החדשה והמסוכנת ביותר במאבק באנטישמיות. כשכספי ציבור משמשים להלבנת שנאה, הגינויים אינם מספיקים.

התגובה הנדרשת: מניטור פסיבי למאבק אקטיבי

כדי לגדוע את התופעה באיבה, על הממשלות ועל הגורמים המוסמכים לעבור מתיעוד סביל של אירועים למתקפה משפטית, דיפלומטית וציבורית מתוכננת.

ניטור מוסדי תוקפני:

הקמת מנגנון מודיעיני-מוניציפלי לאיתור מוקדם של הצעות חרם, שינויי נהלי רכש ויוזמות אכיפה ברשויות מקומיות ברחבי העולם.

סיכול משפטי מוקדם:

הפעלת ייעוץ משפטי מקומי במדינות היעד, הגשת עתירות מינהליות ודרישה לביטול החלטות מפלות בשל חריגה מסמכות ואפליות לא חוקיות (כפי שבוצע בהצלחה בברצלונה).

הגנה תקיפה על הקהילות:

תיעוד כל מקרה של הדרת מוסד יהודי או דרישה להתנערות מישראל, והפעלת לחץ פוליטי ומשפטי ישיר על הרשות המקומית המפלה.

חשיפה ציבורית של מנועי השנאה:

קמפיינים ממוקדים החושפים את הקשר בין נבחרי הציבור המקומיים לבין ארגוני קצה מוסלמיים וגורמים אנטישמיים הפועלים מאחורי הקלעים.

מענה מתואם ומשולב:

ריכוז מאמץ של גורמי המשפט, הדיפלומטיה והקהילה לכדי אגרוף אחד, המייצר מחיר פוליטי, משפטי וכלכלי כבד לכל רשות מקומית שתבחר לפגוע בישראל וביהודים.

לסיכום

השלטון המקומי במדינות המערב הולך והופך אט-אט לחזית חדשה ומסוכנת במאבק באנטישמיות. מנגנוני רכש, השקעות ואכיפה עירוניים מנוצלים על ידי גורמי קצה קיצוניים כדי להלבין שנאה ולתת לה תוקף חוקי ומוסדי. מסמך זה בא לחשוף צוהר לממד וזווית נוספת בהתנהלות אנטישמית ואנטי-ישראלית, כזו שפחות בולטת לעין ופחות מנוטרת ומסוקרת, אך טומנת בחובה סכנה ממשית ורשמית. פוטנציאל הסיכון הגלום במינוף סמכויות מוניציפאליות לכדי החרמת ישראל ותקיפה עקיפה של יהודי התפוצות, מהווה עליית מדרגה והתרחבות נוספת ומגוונת באיומי האנטישמיות המפציעים בעולם. הדוגמאות שהובאו במסמך כמקרי בוחן הן דוגמאות בולטות, אך רחוקות מלהיות היחידות מסוגן ברחבי העולם. מעת לעת מפציעים בחדשות מקרים נוספים בהם נעשה שימוש במנגנונים ובמסגרות המקומיות לקידום מהלכים אנטישמיים ואנטי-ישראליים - כשמהותם היא החרמת ישראל ופגיעה ישירה ועקיפה בישראל וביהודים.

החובה של הגופים הלוקחים חלק במאבק באנטישמיות היא להסיר את הלוט מעל הניסיונות הללו, להילחם בכל גילוי של הפליה וחרם, ולאפשר לקהילות היהודיות ולמדינת ישראל לפעול בבטחה, בקומה זקופה ובשוויון זכויות מלא בכל מקום בעולם.